

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

3 Nunquid iudex absque accusatore possit quempiam iudicare.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

enim ipse illum populi consensum piscatus est? eò præferim quòd (vt sæpe dicere consueuimus) posset esse tam ingens bonorum cumulus, qui vitam priuati hominis adæquaret. Nullum ergo profectò argumentario aculeū habet, aut pondus aduersus hanc D. Tho. quàm plerique meritisimò amplexi sunt opinionem, nisi illud quod à pietate sumitur. Videtur enim animus eximescere innocentem mori adigere. Hoc autem solum persuadet, quod sit impendio quàm maxima adhibenda diligentia, & cura in eius tutelam: non tamè quòd eius causâ deferendæ sint leges, deferendaque tranquillitas publica. Est enim lex omnis humana; quantumuis iusta nihil aliud quàm cribrum expurgandi tritici: quæ nequit sic exactè iusta, & iniusta discernere, quin cum purgaminibus nonnulla quandoque decidant grana. Veruntamen hoc non est præterendum argumentum, quod posset quospiam decipere. Argumentum autem est: Vbi lis esset de aliquâ condemnanda propositione hereseos nota, & doctores plurimi decepti illam dånarent, Papæ verò aut iudici episcopo, euidens esset illius veritas, neuiquam subire in aliorum sententiam posset; sed deberet constanter suam retinere veritatem: ergo similiter iudex nequit contra sibisceptam veritatem testium probationibus auscultare. Respondetur nullam esse rerū similitudinem. Veritatem enim nullatenus abnegare licet: iudex autem dum morti addicit innocentem, nihil asserit falsum pro toto mundo non deberet affirmare illum esse in culpa: sed factio proficitur damnandum esse id quæ verum est, quia testimonia illum morti offerunt.

Aliud argumentū contra cōclū.

Respon- sio.

ARTICVLVS III.

Vtrum iudex absque accusatore possit que inpiam iudicare.

Primit. argum.

Tertium quod ad iudicis restitutiōne requiritur, est forma iudicij. Circa quam queritur, vtrum absque accusatore possit reum quempiam iudicare. Et arguitur à parte affirmatiua, tam Dei exemplo, quàm sancte rum: Deus nulla præuia accusatione delictores castiga: iustitia autē nōstra à sua derivatur: ergo & nobis id licet.

Arg. 2.

Secundò idem ostenditur in Daniele, ut eius historia refert. capit. 13. qui accusator vnà fuit & iudex. Tertio arguitur: Accusator in hoc necessarius est, vt crimen in aures deferat iudicis: potest tamen alia via in eius notitiam peruenire: ergo non semper necessaria est accusatio. In cōtrarium est Ambrosius super Apostoli sententiã de fornicatione. 1. ad Corinth. 5. vbi ait: Iudicis non est sine accusatore damnare: quia dominus Iudam cum fuisset fur, quia non est accusatus, minimè abiecit.

Breuiſſima est quaestio, vnaque hæc cōclūſione contenta: Iudex in criminibus nequit quempiam iudicio condemnare, nisi accusatum. Ratio est quòd cum iudex interpret sit iustitiæ, ad quem secundum Arist. 5. Ethicor. veluti ad animatum iustitiæ recurritur: iustitia autem hominis non ad eundem ipsum, sed ad alterum sit, si vt iudex inter duas partes iudicaturus sedeat, actorem scilicet, uel accusatorem, & reum. Accedit auctoritas Aduum 23. vbi ait Iustus, Non est consuetudo Romanis dånare aliquem hominem prius quàm is, qui accusatur præſentes habeat accusatores, lo cumque se defendendi accipiat ad ablienda crimina, quæ ei obijciuntur. Occurrit autem illico argumentum contra formam huius conclusionis, quæ angustia strictæ quæ nimis esse videtur. Arguitur inquam contra: eadem est ratio criminalium tantum & civilium: cui ergo strictum dictum est, in criminibus, ac si in civilibus minime esset accusatio necessaria? Respondemus, D. nobis Thom. innuisse formam. Ipse autem si Caieta. fides habetur exemplum in criminalibus posuit, eò quòd in illis requiritur delictoris præſentia: & id eò euidētius illie patet accusationis necessitas. Autem expositio hæc non facit satis: deberet enim conclusionem ponere, quæ late patebat. Ratio ergo S. Thom. fuit quòd licet in omni iudicio præter iudicem necessitate sint duæ personæ: in causa tamen civilibus, vbi nō petitur delinquentis supplicia sed rerum restitutio, patētissimum erat iudicium iuri non posse sine parte ree fieri petente, quæ quidem a accusatore nō dicitur, sed actor. Et videt quò particulariter mori est de accusatore, de quo in dubium uenire poterat, an esset necessarius: propterea quod iudex munere suo vt possit crimina vindicare.

Argu. disare. Arguitur autem præterea contra conclusionem ius naturale non vetat, quominus possit potestas publica, nulla expectata accusatione perniciosum hominem extinguere. Nam & pater familias, & monachorum præfectus potest familiam suam abique illa iudicij forma castigare, nulla ergo debuit lex humana illud prohibere. Respondetur quod licet ius naturale id expresse non prohibeat, est tamen utroque humano iure sanctè prohibitum, ut extra, de accusa. cap. si legitimus & illicitas. supra citata ff. de offi. præsi. & ff. de mun. & hono. l. rescripto. Si quis accusatorem non habet, ab honoribus prohiberi non debet. Et alij Romanorum legibus, quas insinuat ille Festus loco citato in Actibus Apostolorum. Ad quas leges alludere videtur Christus Ioann. 8. Nemo te condemnavit mulier? neque ego te condemno. Et est naturali iuri apprimè consonum. Satis enim reipublica pax custoditur & quies, si qui accusatione, aut proclamatione delati fuerint in iudicium, in conspectu populi afficiuntur supplicio. Nam si iudex accusatoris simul, & vindicis personam gereret, via calumnijs sterneretur. Debet ergo iudex tertius esse inter duas alias personas arbiter. Quare Aristot. 5. Ethic. cap. 4. ait eum esse mediatorem. At verò pater familias, qui vi non vitur coercita, neque capitali sententia ferite potest, hæc non indiget accusationis ceremonia. Sicuti neque monachorum prælatus in delictis minoris momenti, quæ, ceu pater castigare debet. Idque iuris habet potestatem coactione, quorum auctoritate monachales institutiones firmitatem habent. Quin vero & extra religiones in leuioribus non opus est stricta accusationis forma, ut habetur l. leuia ff. de accusa. vbi leuia audire, & discutere de plano iubentur. At verò gravia crimina quæ sine delinquentis infamia puniri nequeunt, nempe vbi carceribus opus est, neq; in monachorum claustris vindicari possunt, nisi accusatione præuia.

Ad præ-
mi arg. Respondetur ergo ad argumenta. Etenim quæ Dei, sanctorumque exempla in contrarium obiecta sunt, nihil contra movent. Deus siquidem nullo opus habet accusatore, eò quod & omnia novit, & pro sua absoluta potentia, summaque æquitate, neque minimam culpam impune per-

mittit. Tamen si nihil sine accusatore puniat. Creavit enim ratione nostram adeo culpæ inimicam, ut conscientia ipsa criminoli ipsum ante diuinum eius tribunal iugiter accuset. vti ad Rom. 2. doctor est Paulus. Præterea & factum ipsum, quod etiam sit latentissimum, ipsi tamen patentissimum est, pro accusatore est ante eius conspectum. Vnde Gen. 3. quasi Ad præuaticatio eum ad suum tribunal detulisset, in iudicium euocauit dicens, Adam vbi es? & c. 4. Vox sanguinis fratris tui Abel clamar ad me de terra. Et cap. 18 in Sodomorum vltione: Descendam & videbo vtrum clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint. Quin verò forme finalis iudicij futura videtur cum accusatione: ut habetur Mart. 12. Viri Niniuite surgent in die iudicij cum generatione ista, & condemnabunt eam Regina Austri, &c. Atque eadem ratione Daniel quoniam Dei augebatur auctoritate, & apullu, potuit eosdem senes, & reos accusando facere, & morti addicere condemnando.

Ad tertium respondetur, præter hominè, cuius proprium est accusandi munus, quatuor existere alias causas, quarum quælibet locum sibi vindicat accusatoris. Prima est manifestarium crimè, quod notorium appellant, puta vbi quis in conspectu populi, vel iudicis cum legitimis testibus delinquit, tunc enim non alius præstolandum est accusator, secundum illud Pauli 1. ad Corinth. 5. Quorundam peccata manifesta sunt, præcedentia ad iudicium. Vnde glossa Augustini super locum citatū Gen. 4. de sanguine Abel: Et refertur extra, de accusa. euidencia patenti sceleris clamore accusatoris nõ indiget. Idemque habetur 2. q. can. manifesta. Secunda causa est infamia, vel indicia, vel clamorosa insinatio. Hæc enim vicem habet quodammodo accusatoris. Non quidem vt iusta sint causæ reum in supplicium rapiendi, sed via inquisitionis re prius explorata & discussa, iuxta formam capitulorū, qualiter & quando. & Inquisitionis. extra, de accusa. Tertia causa est, quando quis iudici denuntiatione iuridica denuntiat, quæ ad vindictam tendit, qualis sit inquisitoribus hæreticæ præuicatis. Tunc etiam via inquisitionis, proceditur ad cognitionem causæ, & vltionem criminis. Est enim illa denuntiatione

Paulus.

Ad tertium arg.

August.

ratio hoc tantum ab accusatione differes, quod qui denuntiat non tenetur probare, alias nemo denuntiare auderet. Quarta denique causa est, dum quis fraternam correptionem premissa euangelicè denuntiat fratrem prelatum ut patri. Tunc enim si denuntiatarius fuerit dicto audiens, non licet prelati ad penas & infamiam procedere, sed illic cessare debet ubi correptus frater, correptus subinde apparuerit. Nam illic tendit ille processus. Sin verò rebellis extiterit, tunc rebellio accusatoris vicem gerit, ut possit prelati in eum lege agere, ut infra limatus parebit. Hæc enim non est hic locus emunctus examinandi.

ARTICVLVS IV.

Virum iudici liberum sit penam iuris relaxare.

Primū
argū.

Quartum denique quod in iudice requisitum est, ad iudici pertinet executionem. Et ideo videre restat, an liceat iudici penam relaxare. Arguitur ergo à parte affirmatiua. Admonuit nos Iacobus capit. 2. iudicium sine misericordia ei manere, qui misericordiam non fecerit, ergo non solum penam iudici misericorditer licitum est relaxare, verum etiam debitum.

Secūm.

Secundò, id confirmatur Dei exemplo, qui (ut habetur Ezechiel. 18.) non vult mortem peccatoris, sed ut magis conuertatur, & viuat. Tertio: Id quod alicui prodest, nemini verò nocet quicumque iuste præstare potest, ergo saltem ubi qui iniuriam passus est, noxiam condonat, poterit & iudex remittere noxam. In contrarium sunt legis testimonia: Legimus enim Deute. 13. de idololatria: Non parcat ei oculus tuus ut miseraris & occides eum, sed statim interficies eum. Et de homicida. 9. Morietur, neque misereberis eius.

Distin-
ctio.

Ad questionem hæc, quæ facillima est, supposita distinctione per duas conclusiones respondetur. *Alia enim est longè ratio supremi iudicis, puta principis, penes quem summa est imperij, à ratione inferioris, qui seu eius minister, à ratione dignitate legum sanctionibus deputatus*

est. Prima ergo est conclusio. Antequam pars læsa iniuriam remittat, nullus iudicis siue summus sit, siue infimus remittere potest penam. Probat. Duplex enim nomine tenetur iudex (scelerosum supplicio tradere. Priori, quia causam definitur debet inter ipsum, & accusatorem. Posteriori quia minister, est reipublice, qui non priuata, sed publica potestate vindex est iniuriarum, quæ in ipsam sunt. Nam qui cui iniuriam infert, reipublice subinde eandem impingitur. Igitur iudici duplex oblat impedimentum ne valeat à noxa absoluerem, alteram ex parte accusatoris, ut quod alterum ex parte reipublice. Quocirca quidam qui iniuria affectus est, in accusacione persistit, non fit iudici liberum rem indennem seruare. Ob id quod, cum iusti custos, tenetur vnicuique ius persequenti suum reddere, & si contrarium faceret, perinde atque ille delinqueret, qui de alio misericors est, teneturque subinde ad restitutionem tam iniuriam quam damnum. Vnde 5. Ethicoium Aristoteles capite 2. Quando homines, inquit, vident non sibi per iniusta supplicia compensari iniurias, in seruitute se viuere arbitrantur. Posterior conclusio. Postquam accusator à accusatione contentus desisterit, in arbitrio est supremi iudicis: penam relaxare, aut commutare, tale autem arbitrium inferiori non committitur. Posterior hoc membrum inde fit planum, quod iudici inferiori præscriptus est à superiori agendi modus, & ideo sic legibus assignatur, ut nequeat earum præscripta exire. Vnde super illud Ioannis decimo. Non haberes super me potestatem vllam. ait Augustinus. Talem Deus dederat Pilato potestatem, ut esset sub Cæsare, ne ei omnino liberum esset accusatum absolueret. Prius autem conclusionis membrum ex eo veritatem sortitur, quod princeps tantum est legum custos, verum dispensator. Non inquam absolutus, ut possit illas pro arbitrio suo veluti pallium suum expendere, ac dissipare: sed tam potest ubi decere videbit, aut bono publico expedit, in legibus dispensare. Quo fit ut accusatore desistente, & veniam ei, quem accusabat deprecante, non subinde obligatur princeps penam condonare, sed est in arbitrio suo illam infligere. Quo reob
metia